

Türkiye’de Geri Gönderme Merkezleri : Engellenen Bağımsız Denetim Hakkı

27 Mayıs 2010’da, Türkiyeli ve Avrupalı parlamenterlerden ve Migreurop üyelerinden oluşan bir delegasyon Kumkapı’daki Geri Gönderme Merkezine ziyarette bulundular. Delegasyonun hedefi yabancıların alıkonuldukları merkezin fiziksel koşullarına tanıklık etmektir. Kumkapı ziyareti için, ziyaret öncesinde gerekli girişimler yapıldığı halde, geri gönderme merkezi yetkilileri delegasyonu içeri almayı reddetti. Yaklaşık bir saatlik bir pazarlık sürecinin ardından, yalnızca parlamenterlerin içeri alınmasına ve merkezin sadece kadınların tutulduğu üçüncü katına çıkılmasına izin verildi. Merkezde alıkonulan erkeklerle ise, ancak idari ofisleri alıkonma alanlarından ayıran demir parmaklıkların arkasından görüşülebildi. Bu şekilde, erkekler ile gerçek mülakatların yapılması da imkansız hale getirilmiş oldu.

STK’ların içeri alınmasının engellenmesi, içeride tutulan göçmenlere hakları konusunda çok sınırlı bir bilgilendirmenin yapıldığını gösteriyor. Hakları konusunda bilgi sahibi olamayanlar kendilerini savunamaz hale getirilirken, ancak maddi imkanları olanlar avukatlara başvurarak haklarına sahip çıkabiliyorlar.

Türkiye’de bugün, yalnızca Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNCHR)’in Kumkapı merkezine erişim hakkı bulunuyor. Buna rağmen, bu merkezde her yıl 12 000 kişinin alıkonulduğu ve bunlardan 11 000’inin sınır dışı edildiği göz önüne alınırsa, sığınma başvurusunda bulunanların sayısı oldukça sınırlıdır. 2009’da, sadece 72 sığınma başvurusu kayıtlara geçmiştir¹. 2010’da ise bu rakam daha da azalarak 47’ye düşmüştür. UNCHR² tarafından başvuruları kayda alındığı halde, uzun süre Kumkapı’da tutulmaya devam edildikleri için, alıkonulan yabancıların birçoğu sığınma talebinde bulunmak istemiyor.

Ziyaretin olduğu gün, 470 kişi kapasiteli Kumkapı merkezinde, aralarında çocukların da bulunduğu 346 kişi kapalı tuluyordu. Merkeze gelir gelmez aileler bölünüyor. Sağlık hizmetlerine erişim son derece sınırlı. Türkiye’de, alıkonma süreleri ile ilgili yasada herhangi bir sınır belirlenmediği ve alıkonmalar gayet keyfi olduğu için, bu tür merkezlerde tutulan yabancılar insan haklarına son derece aykırı koşullarda umutsuzluğa mahkum edilerek yaşamak zorunda bırakılıyorlar. Çünkü ziyaret esnasında, sınırlı bir şekilde olsa da, görüşülen kişiler maruz kaldıkları koşulları delegasyona anlatmaya çalıştılar.

Migreurop Türk Devletinden, alıkonulan yabancıların haklarını savunabilmeleri için ilgili STK’lara Türkiye’de bulunan bütün Geri Gönderme Merkezlerinde bağımsız denetim yapabilme hakkı verilmesini talep ediyor. Migreurop temel insan haklarını yok sayan yabancıların alıkonmalarına ve göçün suç sayılmasına karşı olduğunu bir kez daha belirtmek istiyor.

¹ 2005’de 11, 2006’de 43, 2007’de 43 ve 2008’de 69.

² Hatırlatma : Türkiye imzaladığı Cenevre anlaşmasına koyduğu coğrafi çekince dolayısıyla yalnızca Avrupa’dan gelen sığınmacılara mülteci statüsünü tanıyor.